

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року 2-50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-їй пополудни.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунжини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажи Гавсмана.
Рукописи вносять ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вілїні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Правда о руских школах народних.

(+) При різних нагодах, коли вирінає питанє про рівноправність руского языка з польским, появляє ся і в польским дневникарстві і виходить навіть з уст польских послів в радї державній і в соїмі, що Русини є навіть упривілейовані, бо руских народних шкіл є більше в Галичині як польских. Та легенда про мнїме упривілейованє Русинів і про перевагу руских шкіл народних в Галичині так вдомашнила ся, що годить ся раз сю справу автентично пояснити. Таж навіть презес польского Кола Е. Е. Яворский в листї до князя Радивила, презеса польского Кола в Берліні, про руске шкільництво в Галичині пише виразно: *Liczba szkół publicznych ludowych z językiem wykładowym ruskim przewyższa liczbę szkół z językiem wykładowym polskim. W b. r. szkolnym jest wedle urzędowego sprawozdania galicyjskiej Rady szk. kr. publicznych szkół ludowych ruskich 2144, polskich 2084.* Очевидно кн. Радивил доставши таке запевненє від провідника польских політїків та ще скрипанє покликанєм на урядове справозданє ц. к. Ради шк. кр. з наведенєм навіть чисел, мусїв прийняти се яко щїру правду, а так само і польска суспільність, прочитавши лист п. Яворского, мусїла подумати собі, які тоті Русини ненаситні, що мимо такого упривілейованя, мимо того, що більше мають руских шкіл як Поляки, все ще нарікають на кривду.

Тимчасом презес Кола п. Яворский впровадив в блуд і презеса кн. Радивила і всю суспільність, бо цитовані ним числа зовсім незгідні з правдою і в справозданях ц. к. Ради шк. кр. таких чисел нема. П. Яворский каже: *w b. r. (t. e. w bieżącym roku) szkolnym: Otrzymane do rąk sprawozdane z r. szkolnego 1899/900, яке презес Яворский міг мати під рукою і загляньмо там в Tabele statystyczne на стор. 5. Czytane i nieczynne szkoły ludowe ze względu na język wykładowy.* Отже наколи рахуємо і нечинні школи, то тоді виходить на 4264 шкіл (чинних і нечинних) з польским 2099 з руским языком викл. 2136, з німецьким 29 (не вчислємо вірцевих шкіл при семинариях, удержуваних міністерством). Але ж нечинних шкіл годї рахувати, бо они лише на папері і тоді показує ся, що на 3923 чинних шкіл є з польским языком викл. 2000, з руским 1894 отже о 106 руских менше як польских.

Загляньмо до найновїшого справозданя з року шкільного 190/901. Там на стор. 5 Tabel statystycznych находимо czynnych i nieczynnych szkół publ. lud. ze względu na język wykładowy є 4307, з того 2121 з польским, 2157 з руским, 29 з німецьким викл. языком. Але чинних шкіл було загалом 3988, з тих 2033 з польским, 1926 з руским, 21 з німецьким викл. языком, значить: **чинних шкіл з руским викл. языком є о 105 менше як польских.**

На се навіть може хто замїтити, що число руских шкіл не є ще розмірно до населєня так мале, бо Поляки мають о 105 лише шкіл більше. Так оно виглядає на

око, коли говоримо о загальнім числі шкіл. Але треба і се узгляднити, що руский язык викладовий є звичайно в школах одноклясових, в незначнім числі дво- і триклясових, а ледви в кільканащїти школах чотироклясових. Мало що не всі школи 4-клясові, а всі 5 і 6-клясові і всі віділові школи публичні мають лише польский язык викладовий.

Після справозданя Ради шк. кр. з р. 1900/1901.

було чинних шкіл одно-клясових	2758
» » дво »	781
» » три »	54
» » чотири »	204
» » п'яти »	107
» » шести »	52
» » віділових (7 і більше клясових)	48
разом	4004

Число кляс системізованих в школах народних було 6145

Число кляс надетатових в школах народних було 1687

Число кляс системізованих в школах віділових було 160

Число кляс надетатових в школах віділових було 87

Число кляс публичних неурегульованих було 39

разом 8136

Зваживши отже, що 4-клясових шкіл з руским языком є ледви кільканащїти, а так само небогато шкіл 3 і 2-клясових, що переважно в одноклясових є руский язык викладовий, отже колиб ми навіть прийняли,

9)

ДЖЕРОЛЯМО РОВЕТТА.

НІКЧЕМНІ ТИРАНИ.

З італїйської мови переклав
Данило Зарічний.

IV.

Не щастило ся: овочарка під брамою борсарпїською не квапїла ся зловити якої няньки для дому Портоманерів!

І графиня мусїла тоді з konieczности бути великодушною, а як дістала ще лист з Трїденту, то заявила, що з милосердя рїшила ся держати Агнешку.

З листу довідала ся лише графиня Орзолїна, що матір Агнешки прийнято до шпиталю, яка безвихідно захорїла на водну пухляну.

Графиня передала няньці сю болєсну вїсть без ніякого попереднього розваженя, а при тїм мала нагоду сказати їй нове казанє:

— Будь далї така недобра! Се кару зсилає на менє Господь. Я.— і випрямилась тоді з гідністю аристократичною,—я найшла собі дуже добру покоївку аж з Медіолану, а тобі повинна дати відправу до 8 день. Тепер аби не лишити тебе на середїні дороги, хочу сказати, що... впрочім буду видїти, сирїбую ще трохи. Але замїчу, що в сім місяци стовкла ти менї тарїлку і чарку, на те потручу собі вісімнайцять солдів при виплатї.

Скоро Агнешка почула перші слова, що мати так страшно захорїла, обговїрила, відтак зачала дрозгати і трїсти ся, наче в пропасниці, а як панї сказала послїдні слова, крикнула і впала на землю, наче мертва.

Графиня сама злякала ся і зачала кричати на ціле горло. Піднесла зі землі дївчину, положила на канап, зімїяла лице і голову водою з оцтом: відтак цілувала, голубила, хухала теплом на її студені руки, а як вже прийшла до себе, вговорювала, що її не лишити самої, пацькала коло неї наче мати і за всяку ціну налила половину чарки чистої наливки, а що дївчина ніколи сього не пила, то зачало її нудити в середїні.

Тодї вже через цілий сей день панї була добра для Агнешки, кождої хвильки хотїла дати їй децю зїсти. А відтак по обїдї остиг вже весь сей загал; зачала кусати уста і сердити ся та верещати, аби не надуживала доброти серця панїв.

Агнешка, на нещастє, просила графиню, аби сього вечїра дозволила їй лишити ся дома.

— Що! що! власне повинна ти вїйти, розважити себе трохи! Свїжий воздух не зашкодить! — Не правда, Славку? — А відтак, чи графиня сама мала нести на руках Розалїю?

В сїх днях надходив власне в Веронї празник св. Лукїї; велике свїято дїтинї.

Св. Лукїя, говорила матери, ходила що року з дванаїцятого на тринаїцятого грудня, з ослом наладованим дарунками, іграшками, одїєю, ласощами, помаранчами та мїдалами;

а все се в нагороду дїтям, що були чемні і поставили ослова свїятої красну тарїлку з поживою на вікні в свїтлиці.

Як лише, після віруваня, св. Лукїя мала зїйти з неба і ходити по містах, то в Веронї вже три дні наперед заходили ся коло праздника; вечером освїтленє, натовпи, глота на новїй улицї, і площі брарїйської, а по скленях величавї вистави дарунків; всюди лавки, столи, крамнички заповненї товарами.

Був би свїт завалив ся, если би графиня лишила ся дома одного з сїх вечерїв.

— Подумати! Розалїя так дуже тішила ся тим!

— Противно гадала, если би Агнешка мала хоть крихітку якогось зміслу естетичного, не допускала-б навіть в уяву подїбної забаганки.

Казала ся зі злости, як бачила, що Агнешка ходила цілий сей вечер з Розалїєю на руках в лихім настрою, а то їзла гламу! — Цїла була сумна, не відзивала ся ні словечком, навіть не звертала очий на ринок, що був освїтлений бенгальськими огнями, се власне був сей величавий вид!

На площі брарїйської стояли хвилинку. Туди переходили підхмеленї парубки, власне поари Агнешку, а як побачили її таку сонну, хотїли закрити собі з неї і затрубїли над вухом якоюсь верескливою трубою.

(Дальше буде).

що всі однокласівки мають руский язык, то випало би на рускі класи 2758, а на польські 5376 клас. Не маючи в урядових справозданнях виказу числа 2, 3 і 4-класових шкіл з руским язиком викладовим, можна на певно прийняти, що кругло около 5000 клас має польський, а около 3000 руский язык викладовий, значить, що польський язык в $\frac{2}{3}$, руский $\frac{1}{3}$ є викладовим. Се буде дуже оптимістичне припущенє в користь руского язика, — просимо о урядове спростованє!

Причинки до історії сецесії русько-української молодіжи із львівського університету.

(Зібрав Василь Налишнін).

(Дальше).

IX. З початком шкільного року 1901/2 прийшов п. Володимир Федів, питомець I року богословія, з індексами до деканальної канцелярії і *ждав більше як пів години* на ласкаве слово від присутнього о. декана д-ра Фіялка, а не *могучи того слова дочекати ся*, поклав індекси на столі і відійшов. На другий день прийшов знова з рештою індексів. Др. Фіялек поспитав тоді богослова В. Федьова: «Czego pan chce i jak się nazywa; u nas jest zwyczajem, że trzeba się przedstawić». По русько-українській відповіді зажадав о. др. Фіялек від богослова Федьова, *щоби mówić po polsku*, бо він по русько-українськи не розуміє. На заявленє богослова Федьова, що не буде інакше говорити, як по русько-українськи, сказав о. др. Фіялек до него: «Ja pańskie postępowanie przedstawię Senatowi» — причім дав богословови Федьовому яко «wstępniącemu w prógi uniwersytetu naukę». Б. Федів відійшов.

В кілька день пізніше мав знова богослов Федів орудку до о. декана Фіялка з індексами. Був тоді в канцелярії деканальній також і о. проф. др. Сарницький. Коли лиш богослов Федів зачав говорити по русько-українськи, *вакинув ся на него о. декан Ф.*: «Panie kochany, mów pan po polsku». Богослов Федів відповів, що не вміє, тож не хоче але говорити. Тоді др. Ф. запитав его: «Gdzieś pan kończył gimnazjum?» П. Федів відповів, що в руській гімназії в Коломиї і доперва тоді о. др. Фіялек розумів по руськи, ба навіть читав по руськи з індексу. Др. Ф. і б. Ф. говорили ще пару слів в справі індексів. Б. Федів вклонив ся і відійшов. Др. Фіялек на поздоровленє богослова Федьова навіть не кивнув головою.

Обставини під IX наведені доказує ся свідком п. Володимиром Федьовим, богословом I року, з Лопатина, а по часті о. проф. д-ром К. Сарницьким.

X. З початком падолиста 1901 прийшов богослов I року п. Михайло Лаврів до канцелярії деканальної і просив о. д-ра Фіялка в русько-українській бесіді, о виданє індексу і націоналок, *щоби записати ся на русько-українську мову і літературу*. На дотичну прозьбу богослова Лаврова відповів о. декан пять разів: «Nie rozumiem». А богослов Лаврів все так само *повтаряв своє прошенє*. Серед того прийшов один богослов Поляк і др. Фіялек звернув ся до него, а по кількох хвилях розмови з тим Поляком, коли сей відійшов, сказав до богослова Лаврова, що чекав на виданє індексу і націоналок: «Czego pan stoi? Proszę przyjąć jutro». Слова ті сказав о. др. Фіялек з усміхом на лиці. На другий день — а був при тим і о. проф. др. Сарницький — на висше наведену прозьбу богослова Лаврова сказав: «Proszę mówić po polsku, bo ja nie nie rozumiem». Б. Лаврів повторив ще раз по русько-українськи, а коли др. Ф. таки не робив міни задоситьвдіяти прозьбі б. Лаврова, так тоді сам о. проф. др. Сарницький видав б. Лаврови бажаний індекс.

Ті обставини доказує ся свідками п. Михайлом Лавровим, бувшим богословом I р., з Тишківце, — а по часті о. проф. д-ром Сарницьким.

XI. П. Яцишин Володимир, богослов I р. і педель, мав припорученє від о. Ректора семинарії, *щоби до канцелярії деканату теологічного*

завіє свідочтва матуральні своїх товаришів. Коли б. Яцишин положив свідочтва на стіл, дістав відповідь від о. д-ра Фіялка: «za chwilkę». Вийшов про те з канцелярії і за якийсь час вернув знов. Патає ся тоді о. др. Фіялек б. Яцишина: «która godzina?» Б. Яцишин: «Пів до одинадцяті». О. др. Фіялек: «Nie rozumiem; za chwilkę». На ті слова вийшов знов богослов Яцишин з канцелярії деканальної; а коли за якийсь час вернув і знов промовив в рідній своїй русько-українській бесіді до о. д-ра Фіялка, сказав декан: «zażuję bardzo, lecz po rusku nie umiem». Тоді був з б. Яцишином в канцелярії деканальній п. Дурбак, екстерніст, який пояснив Деканови слова б. Яцишина по польски. Тоді о. др. Фіялек покинув справу б. Яцишина і залагодив перше справу п. Дурбака, бо сей говорив по польски. А потім вже не звертав ся др. Ф. в справі б. Яцишина до него яко до педля б., а лиш говорив з п. Дурбаком, *хоть сей яко екстерніст справи семинарської не розумів добре*. Серед сердитого роздрознення толкував др. Ф. лише п. Дурбакови все. В тім входить з висногом року, Русин, б. Пилип Байко, а позаяк по польски говорив, тоді о. др. Фіялек знов лишив б. Яцишина, і говорив дальше з б. Байком. До перва покінчивши з ним справу, звертає ся знова по довším часі до б. Яцишина. Коли згаданий повисше екстерніст п. Дурбак хотів врешті з канцелярії деканальної вийти, попросив его о. декан, *щоби полишив ся, бо, казав, не може б. Яцишина розуміти*. І знова полишає о. др. Ф. б. Яцишина на боці, а пояснює екстерністови, о що сей не просив. Так удержав о. др. Ф. б. Яцишина около 2½ години, *почім дозволив єму відійти*.

Ті обставини доказує ся з б. Яцишином Володимиром з Олексич, а по часті з екст. п. Дурбаком і з б. Пилипом Байком з Яблонці.

Консолідаційна місія.

Глухі вісти про намірену «консолідацію фондів» впливаючих на річ сецесіоністів-академиків ходили від якогось часу по Львові. Ми подали були про се коротку згадку і виступили рішучо против сеї консолідації sui generis і нараз притихло було все. Здавало ся нам, чи не переховали ся ми, регструючи вістку, почуту з других або й третих уст, *хотий зовсім достовірних*.

Але на жаль ми не помилили ся. Така акція існувала в зародку і розвиває ся в конкретні форми. До місії нової консолідації дала ужити ся особа, яка посідає довіре руского загалу, стоїть на незалежнім і важнім, руским становищу і зовсім осторонь від всякої політики. Є нею др. Ярослав Кулачковский, директор «Дністра».

Бути може, що др. Кулачковский уважає своє становищу «індиферентним», *понад партіями, чи поміж партіями* — однак в народних справах індиферентизму ми не знаємо, а москвофілів не признаємо жадною русько-українською партією, *тому рішучо виступаємо против місії, піднятої др. Я. Кулачковским*.

Тимбільше бачимо себе спонуканими до такого виступленя, що др. Я. Кулачковский, як начальний директор одної з наших найповажаїтїших, народних істytucій, повинен як-раз зберігати чистоту нашої народної ідеї в своїм крузі діляна, а надто, що за п. Кулачковским стоять і другі члени комітету для збираня фондів на академиків, як се виходить з письма, надісланого нам вчєра в сїй справі.

Письмо д-ра Ярослава Кулачковского зверненє до «Дїл-я», «Галичанина» і «Руслана». Дякуємо за честь, але з присмостоїстю ревігуємо з такого товариства. Нема для нас спільних комунікатів з «Галичанином», бо наші дороги розходять ся в цілком розбіжні сторони. Шановний автор виступає у тім письмі против ворогованя часописів з нагоди збираня складок: звиняє ся перед «Галичанином», що комітет, на якого чолі стоїть др. Кулачковский «не пригласіф некаво із русько-народной партії» та виступає против «Дїл-я» за докори на адресу богословів «русько-народной партії», які розіслали листи по священниках, *щоби не складали ся на «українофілоф-сепаратистоф»*.

Дальше автор переходить історію сецеси академиків і заснованя обох комітетів і приходить до такого пересвідченя:

«З того виходить, що основанє двох комітетів на мій погляд не мало жадної причини політичної ані закраски партійної, але впливало з хронологічного порядку виступленя нашої молодіжи з львівського університету в двох партіях — дня 3. грудня і 10. грудня — а також оправданє було з того згляду, що руска молодіж академічна зорганізована була в двох товариствах академічних, особливо, що запомоги уділяють ся потребуючим академікам через руки і на підставі опіїї вибраних товаришами на кождім факультеті делегатів, отже природно, що організація молодіжи мусіла позістати в двох головних групах».

На тій основі автор заризиковав ось який «примирительний» завзів:

«Інтерес народний вимагає, аби молодіж академічна оставивши львівський університет не утратила курсів, але кінчила свої студії з успіхом, без огляду на те, чи она належить до одної або другої партії. Так як в родині лучає ся часто, що отець належить до одної партії а син до другої, або сини того самого отця до ріжних партій, а мимо того отець не лишить свого сина без помочи, ані не вилучить одного з них зпід своєї опіки, так і наш патріотичний загаль не може оглядати ся на партійні переконаня, лише спішити з помочю для молодіжи будьто на руки одного чи другого комітету».

Отже на се мусимо відповісти, що для народного інтересу зовсім не є байдужним, до якої «партії» належить молодіж, бо підмагати ренегатів-яничар, які кінчать студії на те, аби відтак, засівши ріжні спелекури при «Народнім Домі» та Ставропіїї, ширяли звідтам ідеї ренегатства і народного самоубійства по цілм краю, та поборювали все, що русько-українське, або приставши до Поляків, несли в їх круги своє маловаженє і погорду до рідного кодла. Як отець, маючи неоправного виродка в своїй родині, мусить его виречи ся, *щоби уратувати добру славу і спокій свого роду, так і Україна мусить виречи ся і відпекати ся сих здеморалізованих, неоправних ренегатів-виродків і під пійкою покришкою не впускати їх до круга своєї родини, до якої они старають ся втиснутись, щоби внести лише між неї розлад, замішанє, деморалізацію і десперацію*.

Як-раз справа заснованя русько-українського університету, яку отсе вибрано для нової «консолідаційної акції» не надає ся зовсім а зовсім до сеї цілі. Як-раз при сїй нагоді стало ясно навіть незрячим і слїшим т. з. «старорусинам», «антифонетикам», «твердякам» — і як би там ще назвати ті всі категорії заскоружлих галицьких Рутенців, яких довкола себе громадить «Галичанин» і комп., хитро придуманими кличками про «чистоту обряда», «святую азбуку», церковну мову, про консерватизм супротив всяких «ізмів», які криють ся в диявольській фонетичі, про польську інтригу, що придумала українофільство і др. — всім тим людяма стало тепер ясно, до чого стремить потайно а консеквентно наше москвофільство: до російського університету у Львові!

З американської Руси.

Церковні справи між нашими переселенцями ще завжди представляють невідрадний вид. Вправді о. митрополит вислав до Канади своєм секретаря о. Жалдака, *щоби зорганізував та відносини нашої церкви, однак, як свідчать дописи до американської «Свободи», его діяльність викликає невдоволенє і противдїланє зі сторони тамошних Русинів*. Ба, що більше, «Свобода» посунула ся навіть до сего кроку, що отверто грозить схизмою, заговоривши про якусь «свою власну, руську, народну церкву».

О. митрополит, вислаючи о. Жалдака перед півтретя місяцями, передав ним до канадських Русинів «Пастирський лист», якого зміст ось який:

«Вже від двох літ, — пише там Митрополит — дістаю від Вас листи, в котрих представляєте Ваше сумне положенє і просите о священників. Я доси на ті Ваші листи нічого не від-

повів. Не з обояности до Вас, ой ні! Хто ж міг би бути обояним на Вашу долю, на Ваші слова, на Ваші прозби. Як би мене не стримувала праця дома і обовязки, які на мене вложив Бог, я би вже давно був сам до Вас поїхав, щоби Вам принести потіху і по можности поміч. Я не підписував, бо не хотів на Ваші листи самими словами відповідати. Я хотів вислати Вам священника. То не була річ легка. Треба було передовсім знайти чоловіка, щоби прийняв на себе той трудний обовязок і всі тяжкі праці, які з ним вляжуться. Знайшовши чоловіка, треба було обдумати дорогу, зложити потрібні гроші, зібрати ризи і книги церковні, потрібні до праці, вкінці вистарати ся для місіонера о всі папери.

«З ласкою Божою та ціла робота готова і я посилаю Вам священника, котрий ревно буде для Вас працювати. Тим священником є о. Василій Жолдак. Знаю его добре, бо через два роки був моїм секретарем, разом зі мною працював, їдав зі мною по селах, коли я вірних своєї епархії відвідував. Він рішив ся поїхати до Вас до Канади, тож цілим серцем тішу ся тим і з благословенем висилаю его в ту далеку дорогу. Прийміть же его щирим серцем так, як з щирим серцем він до Вас їде. Слухайте его наук, жийте так, як він Вам скаже, а за помічю Божою знайдете в нім правдивого вітця, а він буде мав потіху, що праця его буде для Вас хосенія.

«Від разу до всіх зайхати і всіх посітати не зможе. Зближає ся зима, дорога буде прикріпша і ще много часу мине, заким всіх обїде. Як на тепер, не могу Вам більше священників післати, а один на так велике число вірних, розсіяних по Канаді, не вистарчає. Добре, як раз в рік зможе кожду осаду посітати.»

Більшу часть року будуть мусіти Русини обходити ся без священника, а щоби не понали в сіті, які на них наставляють з ріжних сторін, тому Митрополит шле їм всякі книжочки релігійного змісту і просить, щоби кождий писав до него а він їму пішле ще більше тих книжочок, а в Посланію викладає їм основи католицької віри і християнської етики. Вкінці поручає їм опіці Матери Божої, котра журить ся і дбає о братів Русинів, що живуть в далекім чужім краю без священників, без слова Божого, — більше журить ся ними, бо они опущені і бідні, та визнає їх, щоби стергали ся сварні, незгоди і пиянства, а взяли ся до совісної праці, бо чесною працею здобудуть ліпший біт і честь у людей.

Сей пастирський лист до канадських Русинів означає заразом в головних чертах діяльність о. Жолдака. Не сумніваємо ся також, що о. Жолдак має вповні ті кваліфікації, які признає їму о. Митрополит, а які конче потрібні до такої тяжкої і відвічальної місії, якої підняв ся о. Жолдак. Тому з немалим счудованем і жалем ми вичитали в американській «Свободі» допис з Канади, яку передаємо нашим читачам для зображення тамошних невідрадних відносин:

З Sifton, Man., Canada.*)

«Я перший правдивий священник післаний Архиепископом; я маю власть, я маю право вам розказувати. Я маю власть в Канаді, а в Спол. Державах ні, бо я там не післаний. Так само ті священники, що післані до Сп. Держав не мають права в Канаді, хіба викажуть ся писемом від Архиепископа. А ви дорогі братя в духових потребах удавайте ся до французьких священників і до польських, наколи розумієте їх мову. Они спасуть вас... Преосвященний Архiep. дає вам розрешення... Інші віри не спасуть вас, бо ви їх не розумієте. Я тут перший, а хто знає, може і пісідний. Ви просите о священника,

*) Про подвиги о. Жолдака в Канаді дістали ми 6 дописів, з котрих друкуємо повнєшу. Всі они нарікають на его поступованє. Позаяк нема сумніву, що о. Жолдак ділав після вказівок о. митрополита, то сумні наслідка такого поступованя не трудно предвидіти. Одну часть Русинів вхоплять католики, другу царславні, інші прилучать ся до протестантів, а ще інші стануть зовсім індиферентними. Всі повнєші чотири дороги згуби для Русинів то з боку національного, то релігійного, то знов в загально людського овиду, чого найбільше євїї домі Русини і ті, в котрих жива віра а не номодне поганьство, будуть змушені скорше чи пізніше створити свою власну, руску, народну церкву при помочи євїїдомих Русинів та духовних як і євїїтських. — Ред. «Свободи».

честь вам за то, що не забуваєте своєї віри, але шож? В Галичині брак священників, великий брак, а ви тепер не належите під нашого цісаря, тож цісар не може дати вам гроший на удержанє священника, а Канада нічого не дає, отже нема иньшої ради, лиш ви маєте дати удержанє, а тоді коли би було певне удержанє, то може єпископ припше одного на Канаду, а може двох... Я інакше не могу говорити...»

Такий зміст подвижних «організаційних» проповідий о. Жолдака в сїй околиці. Варто, щоби Русини порозуміли добре сїю проповідь. Я знов сьмію спитати о. Жолдака в імені всіх євїїтських і євїїдомих Русинів в Канаді, дялчого він нас пхає в обїїми французьких і польських католиків та відмавляє всякого права в Канаді руским священникам зі стейтів? Чи ви, отче Жолдак, часом не предтечою Кулявих? Чого завиваєте в папірці се, що думаєте? Лучше скажіть отверто свою думку — се красше. Штучками не заїдете далеко; парід зрозуміє вас і «премудрих немудрі одурять». Треба також, щоби ви подали публично причину, чому не радите читати народови Нового Завїта на українській мові, що се за боляк для вас? Чи думаєте що здусяте розвії духовий в народі на вільній землі? — Не в Америці! Ся так будете поступати, то як-раз зробите місце бородачим батюшкам... Ся митрополит Шептицький каже вам так робити, то видно, що він «родив ся митрополитом», щоби злативніцти руский парід, але не дїжде сего. Ми, братя Русини, на вільній землі повинні вже раз пізнати вовків в овечій шкїрі і подумати самим про себе — утворити свою незалежну церкву, котрої головою мав би бути сам Христос. Горїм ся до товариства руских церковних громад в Америці, стараймо ся о священника, котрий би подїлив ся з нами долев і недолев і був євїїтлим, поступовим чоловіком, не назадником.

Іван Водру.

Н О В И Н К И.

— Календар. В четвер: гр.-кат. Евгения, Ореста; рим.-кат. Стефана. — В п'ятницю: гр.-кат. Филимова, Апольвія; рим.-кат. Йоана еванг.

— Заяви для наших академиків. З поступового польского табору одержала наша молодїж знов дві симпатичні заяви: одну від польских академиків з Дармштадта, Франкфурта над Меном і Карльсруге, а другу з Женєви. Перша заява звучить:

«Koledzy! Donosimy Wam, że na obchodzie Listopadowym, urządzonym staraniem Polskiej Czytelni Akademickiej w Darmstadtzie, na którym było obecnych 41 Polaków z Darmstadt, Frankfurtu i Karlsruhe uchwalono wyrazić kolegom Rusinom swoją sympatię dla podjętej przez nich sprawę narodowego uniwersytetu ruskiego. — Z koleżeńskim pozdrowieniem Al. Olszewski, Werner».

Друга заява, ухвалена польскими студентами в Женєві а поміщена в краківскім «Naprzod-ku», звучить:

«Polki! kształcące się na uniwersytecie genezewskim, na zebraniu dnia 18. grudnia b. r. uchwałyły: Uważamy, że każdy naród ma prawo do życia i nikomu nie wolno gwałcić jego uczuć patriotycznych w imię jakiegokolwiek bądź hasła. W tej myśli wyrażamy największą sympatię ruchowi narodowemu rusko-ukraińskiemu, a potępiamy wrogie zachowanie się względem niego odłamu prasy galicyjskiej i młodzieży z Czytelni akademickiej we Lwowie».

— Трояка доля стрїтила письмо д-ра Кулачковского, в справі комітетів до збираня складок на академічну молодїж «Галичанін» «радо» помітив сей консолідаційний поклик; «Дїло» напечатало его в «надїслаім», а «Руслан» зовсім не помітив.

— Утраквістична семинарія. Директор утраквістичної учительської семинарії в Перемишлі одержав недавно порученє з краєвої шкільної ради, аби ściśle przestrzegali утраквізму. У відповідь на се порученє учителька сей семинарії Шаловска — як доносять до «Дїла» — заборошила ученицям I року молити ся перед наукою по руски, бо, як сказала, се є польська школа.

— Славянський Клуб в Кракові. Краківський час подає ширше справозданє з оногодінного засіданя Славянського Клубу, на яким п. Богдан Ленкий мав реферат про руску українську літературу в 1901 р. Референт уступіи подав короткий образ розвитку нашої літератури та зазначив, що зазди неприязних Русинам условин в Росїї, весь тягар спочиває на галицїйних Русинах. «Але і ту

— як Сзас переповїдає реферат — условини не були дуже приязні, головнєю зазди неприхильного материяльного стану української євїїтнєсти в Галичині, нічо отже дивного, що літературнє жинво через цілий ряд літ, передовсім що-до скількости було незначнє. Дперва від 1895 р. наступає зміна. Товариство ім. Шевченка засновує літературний орган «Вїстник» і дає почин до заложєня Видавничої Сїїлки. Євїїтнєсть осьвїдомлює ся, ряди письменників ростуть з кождим роком». Далше референт подав перегляд і характеристику найновїїших творів. Розпочав від новель і оповидань Франка, Крушельницького, Слободївної, Сроковского, Маковєя, Авдиковича, Стефанька і Черемшини і на двох остатних звернув більшу увагу, яко передових хлоских новелїстів. Так само перейшов з добутки на поли поезїї і драмату; далше згадав про переклади так з руско-української мови на иньші мови як і противно. По відчитї завязала ся жива дискусїя, в якїї брала участь проф. М. Соколовський, Третяк, Моравський, Здєховський, др. Беопре, М. Шукєвич та иньші.

— Запомоги для бурс. Кравий видїл роздїлив 10.000 К, призначених соймом для бурс в Галичині; з того одержали рускі бурси: в Стрию 280 К, в Новім Санчи 420 К, в Ярославі 200 К, в Дрогобичі 200 К, в Бережанах 280 К, в Тернополі 550 К, в Коломиї 200 К, в Перемишлі 500 К, Руск. Товариства пед. у Львові 200 К, св. Николая у Львові 350 К, Р. Тов. пед. в Станиславові 280 К, в Самборі 200 К, — разом 3.600 К. Прочих 6.400 К роздїлено поміж польскі бурси.

— Новий віцепрезидент кр. шк. Ради. Оноді була у д-ра Плажека деуатация польского товариства педагогїчного під проводом д-ра Малаховского. Др. Плажек прийняв деуатацию дуже прихильно. Підчас розмови між иньшими висказав ся др. Плажек що-до критики его поведєня зі сторони публіцистики і євїїтнєсти. Заявив іменнє, що критики не боїть ся, але як раз уважає єї за потрібну.

— На книжочку вкладову Товариства взаїмн. кредиту «Дністер» ч. 1800. на фонд академічної молодїжи вилинули днє 22. с. м. далшеї жертви: п. М. Калинович Тшкївці 5 К, С. Пузян 1 К, разом 6 К, о. Навроцкий Теребовля 4 К, о. О. Вергун Дебєславці, складку на празнику 10 К, п. І. Ти-совецкий нач. нар. Торг. Коломия: о. С. Павлюк Пядики 1 К, о. Вергун Дебєславці 2 К, о. І. Бурачинський Княждівр 4 К, о. Дворяни 4 К, п. Ю. Гнатюк уряд. почт. Коломия 5 К, о. А. Завацкий Микитинці 3 К, п. Гоффбауер майор Коломия 1 К, разом 20 К, п. Балтарович Глиняни на іменинах у о. Макуха в Балучині 7 К, Я. Дмитришин 50 с., Маєр Грегель 1 К, І. Юрайда 2 К, М. Продавчич 1 К, Гр. Галая 60 с., М. Чарковский 20 с., С. Павлюк 20 с., М. Скибинська 41 с., Вертинорох 24 с., С. Криштал 10 с., разом 13 К 25 с., п. К. Куницький Станиславів 50 К, п. Ю. Стефанович Рїшів від тамошних Русинів 18 К, п. П. Бугель ц. к. нотар Краковець, складку на ювілею 30-літн. служби нотар. С. Будвиновского в Перемишлі 77 К, п. Гр. Цеглиньский Перемишль: о. Ринявєць 2 К, о. Калужняцкий 2 К, п. Лєсикєвич 1 К, о. Кручковский 10 К, Руска Бєсїда з відчиту 18 К, о. Парїжок 2 К, др. Шайнбах 5 К, о. Винницький 5 К, о. Сєлєзїнка 5 К, Н. Н. 1 К, разом 51 К, о. Ю. Биліньский Гряда 4 К, о. Мих. Шведицький Поздєч: Читальня 4 К, Церков 10 К, з акафисту 23 К 33 с., складка селян 14 К 50 с., разом 51 К 83 с., о. Мудрий Бонарївка 3 К, о. В. Куницький Камянка від Миколи Х. місто гучнях іменин 10 К, о. М. Шумило Циків 4 К, о. Конкольник Тумир 4 К, о. І. Литоровский, Долина 20 К, о. Грицак Ч. С. В. В. Погона 6 К, о. Доротеї Федоринчук 3 К, разом 9 К, о. А. Добрянский Волосянєка вел. 10 К, о. В. Єлїшевский Гумєвєць 10 К, о. С. Коритовский Тєлєшниця 3 К, Хв. Кружок Тернопільских Пань з комерсу, що відбув ся 15. грудня с. р. місто концерту в Тернополі 100 К, Хв. Руска Бєсїда в Тернополі 30 К, о. Мих. Попель Гожів 4 К, о. В. Левицький Дичків 12 К, о. А. Мїйский, Клецька, збірку в церкві 4 К, о. К. Калиньский завід. Надїгичі 2 К, о. Лев Курманович Запитів 10 К, о. В. Дорош Вибранівка 4 К, з акафисту до св. о. Николая 9 К 60 с., разом 13-30, о. М. І. С. Татомірі, Лужок дол. 6 К, о. Е. Цурковский, Наєтасів, 10 К, від парохїян через о. Колянковского в часі поблагословєня церкви на св. Николая 20 К, разом 30 К, п. Ю. Котович, Мостиска 4 К, о. К. Вєвїдка Серник серед. А. Вєвїдка 4 К, Т. Вєвїдка 1 К, К. Голлод 1 К, І. Ланчак 1 К, о. К. Вєвїдка і парохїяне 30 К 72 с., разом 37 К 72 с., п. М. Мосєвич Двїрці 10 К, о. Е. Роздольский Соколів від себе і парохїян «Дар св. Николая» 6 К 10 с., разом 20. грудня 647 К 50 с., — з переносу 22.308 К 35 с. — Загально по днє 22. грудня 22.955 К 85 с.

Телеграми.

Рим, 25. грудня. Св. Отець приймав вчера на аудїєнції св. Колєгію, яка з нагоди Рїздвяних євїїт складала єму желаня.

Прага, 25. грудня. Краввий відділ нараджував ся вчера над письмом міністерства скарбу в справі прокту закону о краввм додатку до податку від пива. Кр. відділ порішив навязати нові переговори з правительством.

Льондон, 25. грудня. Генерал Спенс доносить, що Буря в числі 300 люда навали коло Брич на відділ англійських кінних стрільців, зложений з 200 люда. Англичани зістали побиті, заки наспіла поміч.

* Читайте!! *

— На Боже дерево постарало ся «Руске педагогічне Товариство» для наших діточок о правдиві королівські дари: «Ах, яке хороше!» Велика книжочка ч. 99, з артистично виконаними, кольорованими ілюстраціями (ціна 2 кор.) заізнає дитину з урідженем мешкань, селом, містом, горами, морем, паровими і електричними зелізними тунелями і віддуктами, самоходами і колесницями (біциклами), кухонними знаряддями, домашнім зв'єрем і дробом, дичиною наших лісів і екзотичних, городовиною і цвіттами, міськими і сільськими типами, військом ріжних держав, найхарактеристичнішим отацтвом і діточими забавками. Скільки привертить і пожитку для дитини містить ся в сій книжці! Навіть на сільській закутці ово може виробити собі свсе повяте про широкий світ та зацікавити ся до него. — Немешне гарною і пожиточною є книжка ч. 98. «Приятелі дитий», (ціна 1 кор. 20 сот.), в якій зображені всі домашні зв'єрята, а при тім заміщено коло 50 добрих віршів, казок, загадок та пісень. Між ілюстраціями є також побутові образки, як «молочарка везе молоко», «мисливий полює на зайця», «польоване на перепелиці», «виправа в Альпи», «новіза запряжений козами», «як пасуть вівці», «як стрижуть вівці», «як орють волами», «як доють корову». Депо з того буде повнишою для дитий вихованих в місті, депо заітересує знов дитий, вихованих на селі. Між поезіями, крім віршів повсяючих ілюстрацій, находять ся там цінні річи, як «Журба», «Веснянки», «Осел і віл», «Гей, бики!», «Сиротина», «До праці» і др.

Ч. 100. «Для розвивки» (ціна 1 К 20 с.), як і всі книжки, оправлена в тверду текстуру, прикрашена прегарною ілюстрацією. Як вже вказує заголовок, книжочка подає великі картини з життя дитий і допомагає тим самим чепним дітям придумувати собі ріжнородні і чепні забави. І так бачимо там: «Подорож в спальнім вагоні» (дівчинка спить в кошпк), «Оборона перед дикими зв'єрами» (хлопчик ховає ся до коша перед котиками), «Відкрите нової ріки», «Попає в лісі», «Придежаний на горячім учинку»

(дівчинка зловила котика, який хотів задушити пташку), «Від напасти, не пропасти» (діти боронять ся від гусий), «Огородничка», «На проході», «Над ставком», «Маленькі свинки», «Вірний песик», «Забава з котиками», «Прачка», «Недігравий концерт», «Пес-весельчак між поважними дітьми», «Ябнятко перший раз на паці», «Страшний гратуч», «Діти і бузько», «Загадочна печера», «Кормлене криликів», «Цікава трійка», «Ізда на козонці», «Коло керниць», «В далекий світ». В сій книжочці заміщені вже поважніші поезійки, як «Воскреси Бояве!», «Зрадник», «Нива», «До молодіжи», «Псалом LXVII», а дальше загадки, байки і дуже багато вдатних, веселих віршків до ілюстрацій.

Ч. 96. «Дітвора» (ціна 1 К), книжочка в гарній оправі з незмірним багатством ілюстрацій без тексту, є там: церков, водний млин, ліля, канарок в клітці, качка з каченятами на воді, сльваючі коси, шигли, гвоздик, румянок, вудвуд медвідь з молодими, рипарський замок, синогорлиці, вітровий млин, корабель, жаба, адміралмотиль, наперне орло, ківь на бігунах, фана, стрільба і шабля, кітка з котятами, філди, півсанки, порічки, синій метелик, зайці, очола, вивірки, веселі кози, бузько в гвізді, вівірка, шва труба, сажант, верблюд в пустині, малва, сливки, ливе, льви шукаючі добвчи, підкова, острога, коробень, бубен, черешні, розка, ківь і лошак, званок, оночі, коповка, лопата, сокара, кури з убрчатами, плуг, коні в возом, редька, товар при навою, ара, какаду, блават, левкоя, слонь, короп, мак, молоток і кліщі, шкільна юрба, гуска з гусенятами, парасоль і паличка, «правдыва» стрільба і палаш, пес-сторож, суніці, олень з родиною, моримухи, виноград, баран і вівця, тупиан. Таке багатство ріжних і вірно зображених предметів вистане для дитини на довго для забави і науки.

Ч. 97. «Зв'єрята домашні» (ціна 80 сот.) в малім форматі і розкішній оправі подає з перепихом викінчені ілюстрації домашних зв'єрять, а поміж се велике багатство віршів. Подамо лиш заголовки деяких, щоби бодай в приближеню дати поняте про багатий зміст сеї скарбниці віршків для дитий. І так є там: «Родичам на новий рік», «Пісенька», «Загадки», «Свиня під дубом», «Сльіванка дівчинки», «Мамі на імянини», «Пісня погонича», «Сльіванка про коника», «Мамі на новий рік», «Лисця і осел», «Сестрі на імянини», «Вовк та ягня», «Родичам на імянини», «Таткові на імянини», «Пава і голуб» і ще багато загадок та неназваних віршів.

Ч. 94. «Друга книжочка для малих дічат» (ціна 20 сот.) зложила Евгенія Ярошинська з оповідань: «Хліб насушний», «Найбільший скарб», «Нагороджена милостива», «Корали» і «Талька». Повні два аркуші друку добірного змісту за 10 кр!

Ч. 93. «Серед цвітів» фантастична комедія для дитий в 2 діях з танцями і сльівами (ціна

16 сот.) перевела з російської мови Клявдія Лукашевич. Ся інтересна книжочка обіймає також повні два аркуші друку і коштує сказочну ціну 8 кр!

Щира дяка належить ся «Педагогічному Товариству» зі сторони родичів. Хто дбає про душевний та умисловий розвій своїх дітей, щоби в них завчасу розбудити охоту та цікавість до книжки, сей певно удасть ся чи до Тов. ім. Шевченка, ул. Чарнецького 26, чи до Ставропільської книгарні ул. Руська 3, щоби зробити привітність своїм дітям на Різдвяні Сльята.

Нехай довгі вимови вечері дітвора зуживає з користію для себе, нехай з заравь вчить ся цінити і любити руску книжку, розширює свій світогляд та вправляє память вичуванем віршків. Видаток малий, а користь і привітність величезна. Тому не лінуйте ся замовляти, рускі родичі, бо Сльятній Вечер вже ось-ось недалеко.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи «ГЕРМАНА» ул. Софійна Небувала, сензацийна програма! від 16. до 31. грудня 1901.

При співучасті військової музики 80. п. п.

- 1) 15 медведів, 4 пси, 1 кінь. Найбільша тресура сльята 2) Дружина Hadji, Mohamed, 6 Арабів в невидимих продукциях. 3) Орлеанська дівця, найгарніший і найбільший образ (триває 15 минут) американського біоскопу. 4) Brothers Ceado, американські гімнастики на рухомій драбині. 5) Орхестра і режисорграф. 6) Lerette зі своїм «мраморним песом Бен», плястичні постаті. 7) Maryvan Dyk, американська артистка в стрілянню. 8) The two Paulis, шпортовий акт на площі Lawn-Tennis. 9) Les Duvelles, інструментальні віртуози. 10) Iza Fanchon, субретка.

Що дня о 8. год. вечером велике представлення. В неділю і сльята два представлення. Що п'ятниці High-Life представлення. Білети вчасніше можна замовляти і забуті в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9, у Львові.

Вийшли ліричні поезії Василя Пачовского.

Книжка перша під заг.

Розсипані перли

9 аркушів друку малої 8-ки на веліновім папері.

Ціна брош. 1 кор. 60 сот. оправ. 2 кор.

З пересилкою о 50 сот. більше за реком. посліжко. Дістати можна в обох руских книгарнях у Львові. — Найскорше наступить вислілка, як гроші придуть на адресу: Володимир Старосольський у Львові, ул. Личаківська ч. 27.

„ТОВАРИШ“

ілюстрований календар на 1902. рік.

Ціна 1 кор. без пересилки поштової; з пересилкою о 10 сот. більше.

Замовляти у Сеня Горука у Львові, площа Дембровского ч 1.

Лекції або писарки шукаю будь зарав. — Стефан М. студ. II р. прав. Львів, Траугута 17А, I поверх. —

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Table with columns: Поезд, посл. особ., приходять о годині, до Львова, відходять о годині, зі Львова, Ніч. It lists train schedules between Lviv and various cities like Krakow, Berlin, Vienna, and Lviv.

ЗАПІМКА: Пери нічна часакть ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский править ся від часу львівского о 26 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 26 мин. часу львівского. — В місті выдають білети іади: Звичайні білети агенція засопсний Ст. І. Соколовского в пасажи Гельсана ч. 9, від 7. год. рано до 8. вечером, а білети звичайні і всякі інші, тарифи, ілюстровані провідники, розклад іади і т. п. біскро інформаційне п. к. залізничн держав них (ул. Красівних ч. 6, в подвійю, сходи II, двері ч 52) в урядових годинах (8—3 а в сльята 9—12).